

Kehittämisenneuvos Arne Kinnunen
Kriminaalipolitiikka- ja rikosoikeusosasto

17.9.2021

Lisäselvitys valtioneuvoston sisäisen turvallisuuden selonteosta

Alla ystävällisesti tiivistettynä vastauksia lakivaliokunnan 14.7.2021 esittämiin kysymyksiin oikeusministeriön näkökulmasta.

Sisäisen turvallisuuden uhat ja selonteon painopiste

Kysymys koski sisäisen turvallisuuden uhkia, joiksi mainittiin mm. kyberrikollisuus, kansainvälinen järjestäytynyt rikollisuus, ekstremismi, huumausainerikollisuus ja nuorten väkivaltainen käyttäytyminen. Selonteossa keskeiseksi suomalaista yhteiskuntaa uhkaavaksi tekijäksi on nostettu väestön syrjäytyminen ja polarisoituminen. OM:n näkemyksen mukaan kysymys on varsin relevantti, mutta selonteon linjaus on tutkimustietoon perustuen oikean suuntainen. Vaikka esitetyt rikoslajit ovat lyhyellä aikajänteellä kasvussa, on suomalaisten turvallisuus pitkällä aikajänteellä parantunut. Suomalaisen yhteiskunnan vahvuus on väestön keskinäinen luottamus ja luottamus instituutioihin. Väestön syrjäytyessä ja polarisoituessa luodaan kasvupohjaa rikollisuudelle, ja tätä on kaikin keinoin pyrittävä välttämään.

Syrjäytyminen ja sen käsite

Syrjäytymisellä tarkoitetaan tässä yhteydessä suomalaisesta yhteiskunnasta ja sen kehityksestä ja yhteiskunnan luomista mahdollisuuksista irtaantumista. Päihteiden käyttö, koulupudokkuus, työelämästä vieraantuminen, köyhyys, kotouttamisessa epäonnistuminen luovat kaikki riskejä syrjäytymiselle. Syrjäytymistä on myös yksinäisyys ja yhteisöllisyydestä vetäytyminen. Internetin keskusteluryhmät tarjoavat kasvupohjaa suomalaiselle yhteiskunnalle vieraille ja jopa vihamielisille ajatusmalleille. Näitä kehityssuuntia tulee pyrkiä ehkäisemään.

Postiosoite Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite Besöksadress

Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet E-post, internet

oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

Tilannekuvan kattavuus

Oikeusministeriön näkökulmasta sisäisen turvallisuuden selonteko on varsin kattava ja analyttinen. Selonteon eduksi on katsottava, että se ei pyri maalailemaan uhkakuvia, vaan pitäytyy tiukasti todennetussa informaatiassa. Kirjoitusasultaan se on tiivis, antaen kuitenkin erittäin hyvän kuvan sisäisen turvallisuuden tilasta. Kyberrikollisuuden muodostamien uhkien osalta selonteko olisi saanut olla kattavampi.

Kiinnijäämisriski

Rikollisuuden ehkäisemisen ja turvallisuuden parantamisen näkökulmasta kiinnijäämisriski on aivan olennaista. OM:n näkökulmasta poliisin resurssitarpeita on tältä osin varsin asianmukaisesti tuotu esiin. Oikeusministeriön näkökulmasta erityisen tärkeää on, että selonteossa rikosprosessia tarkastellaan kokonaisuutena. Rikosten esitutkinnasta rangaistusten täytäntöönpanoon yltävän rikosprosessiketjun aiempien vaiheiden toimijoiden resurssit ja tuloksellisuus vaikuttavat suoraan ketjussa seuraavina olevien toimintaan. Poliisien määrän kasvaessa on otettava huomioon, että lisävoimavarat edellyttävät lisäystä myös syyttäjänlaitoksessa, oikeusavussa, tuomioistuimissa ja rangaistusten täytäntöönpanossa.

Oikeudenkäyntien turvaaminen

Kuulemistilaisuudessa tätä seikka avasi hyvin tuomioistuinlaitoksen edustaja. Oikeudenkäyntien turvaaminen tulee varmistaa poliisien resurssisuunnittelussa. Tämä erittäin tärkeä asia.

Selontekomenettelyn merkitys ja hyödyllisyys

Selontekomenettely luo erittäin tärkeän mahdollisuuden sisäisen turvallisuuden tilanteen ja tulevaisuuden luotaamiseen. On tärkeää informoida eduskuntaa näistä asioista. Hyvää myös on se, että selonteko valmisteltiin poikkihallinnollisesti, jolloin virkamieskunnalle muodostuu yhtenäinen tilannekuva. Yhteinen valmistelu myös vahvistaa ilmiölähtöistä lähestymistapaa, mikä on erittäin tärkeää hyvän lopputuloksen saavuttamiseksi.